

УДК 376-053.4

Потапова О.О.¹ Івахненко А.А.²

¹ студ. гр. УФКСз-311м НУ «Запорізька політехніка»

² канд. пед наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ АУГМЕНТАТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В КОРЕКЦІЇ ТЯЖКИХ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Альтернативна аугментативна (додаткова, підтримуюча) комунікація, (Augmentative and Alternative Communication, AAC) – це термін, який означає спеціальні засоби і методи, що використовуються для розуміння вербальних повідомлень дітьми та дорослими з відсутністю або істотними обмеженнями усного мовлення, з вродженими або набутими розладами.

Найперше наукове дослідження щодо вживання АДК було опубліковане в 50-х рр. XX ст. Goldstein and Cameron описали досвід використання комунікативних дошок у людей з афазіями, а кілька років потому Sklar and Bennett представили аналогічний досвід з використання комунікативних таблиць. На початку 80-х на Заході вже використовувалася технологія управління поглядом, Eye Typer by Sentient Systems, яка пізніше стала Dynavox. А у 1980-х роках Альтернативна аугментативна комунікація стала окремою галуззю. Альтернативні види комунікації почали широко використовувати в корекційній роботі з дітьми, які мають тяжкі мовленнєві порушення (ТМП) [1].

Тяжкі порушення мовлення – це низка порушень мовлення, які супроводжуються загальним його недорозвитком тяжкого ступеня та характеризуються різко вираженою обмеженістю засобів мовленнєвого спілкування при нормальному слусі та первинно непорушеному інтелекті. ТМП можуть впливати на ті чи інші компоненти психіки в цілому, на розумовий розвиток, особливо на формування вищих рівнів пізнавальної діяльності.

Для дітей дошкільного віку комунікація є найважливішим чинником розвитку, оскільки в процесі спілкування з оточенням дитина набуває досвіду, засвоює знання. Кожна дитина відчуває потребу у спілкуванні, але не кожна може реалізувати цю потребу. Причини недостатньо розвиненого

мовлення чи його відсутність, які потребують альтернативної комунікації різноманітні: дизартрії, алалії, анартрії, апраксії, аутизм, синдром Дауна та ін.

Провідний принцип АДК-комунікативні програми допомоги мають включати всі елементи звичайного навколишнього середовища та бути спрямовані на підвищення ініціативи й соціальної участі дитини. Тому навчання таких дітей за допомогою засобів альтернативної комунікації значно підвищує рівень їх соціалізації, покращує якість життя, розвиває самоповагу і надає можливість відчувати себе повноцінною особистістю.

Альтернативна комунікація передбачає, що дитина спілкується символами без використання мовлення. Допоміжна комунікація має подвійне завдання: з одного боку, підтримати розвиток мовлення тоді, коли його рівень недостатній для повноцінного спілкування або висловлювання є незрозумілими для оточуючих, а з іншого боку – є опорою на той випадок, якщо усне мовлення так і не розвинеться.

При ТМП з дітьми дошкільного віку використовують такі засоби АДК:

Комунікація з безпосереднім використанням тіла – жести (система Макатон)

Комунікація через візуальні образи: символи, піктограми, зображення, фотографії (Picture Communication Symbols, PCS)

Високотехнологічні засоби комунікації: комп'ютери та планшети.[1,2].

Вид, форма, ступінь підтримки та адаптації АДК обираються фахівцем з урахуванням індивідуальних особливостей дитини та її можливостей.

Таким чином, використання АДК допомагає дитині зрозуміти звернене мовлення, відповісти, повідомити про себе, висловити власну думку, підтримати мотивацію до спілкування, побудувати ефективну систему комунікації для людини та її оточення, уникнути ізоляваності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Єжова Т.Є. Альтернативна комунікація як засіб соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями життєдіяльності // Збірник «Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами». 2011. №8 (10). С. 73–80.

2. Течнер, Стивен фон. Введение в альтернативную и дополнительную коммуникацию: жесты и графические символы для людей с двигательными и интеллектуальными нарушениями, а также с расстройствами аутистического спектра Стивен фон Течнер, Харальд Мартинсен – М.: Теревинф, 2015, 434 с.